

SLOVENSKÁ INŠPEKCIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA INŠPEKTORÁT ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA BANSKÁ BYSTRICA

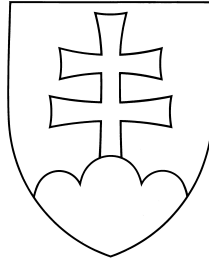
Jegorovova 29B, 97401 Banská Bystrica

Číslo spisu

10768/46/2022-44980/2022

Banská Bystrica

15. 12. 2022

ROZHODNUTIE

č.10768/46/2022-44980/2022

Popis konania / Účastníci konania

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica ako príslušný orgán štátnej správy vo veciach v oblasti prevencie a manažmentu introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov podľa § 7 ods. 1 písm. b) a § 9 písm. c) a písm. d) zákona č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len "zákon č. 150/2019 Z. z." alebo "zákon o invázných druhoch") účastníkovi konania:

Obec Mokrú Lúka
Mokrú Lúka 2
050 01 Mokrú Lúka
IČO: 31949347

Výrok

nariaďuje:

vykonať opatrenia na nápravu podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z. v tomto rozsahu:

1) Prijat' trvalo účinné opatrenia na zamedzenie úniku alebo šírenia invázných nepôvodných druhov rastlín uvedených v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky a v zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Európskej únie na území obce.

Termín: do 30.06.2023

2) Upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na území obce Mokrú Lúka na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. na svojom webovom sídle a iným spôsobom v obci obvyklým.

Termín: bezodkladne

3) Vykonať vlastné zistenia výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín na území obce raz mesačne v období mesiacov apríl až september. Na základe týchto zistení následne upozorniť vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z.

Termín: bezodkladne po uskutočnení zistenia

Odôvodnenie

Slovenská inšpekcia životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica, odbor inšpekcie biologickej bezpečnosti (ďalej len „Inšpekcia“) vykonala dňa 27.09.2022 štátny dozor u kontrolovanej osoby, ktorou je Obec Mokrá Lúka, Mokrá Lúka 2, 050 01 Mokrá Lúka, IČO: 31949347 (ďalej len „účastník konania“), zameraný na zisťovanie dodržiavania ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z.

Vykonaným štátnym dozorom spojeným s terénnou obhliadkou pozemkov na území obce Mokrá Lúka, Inšpekcia zistila na území obce Mokrá Lúka výskyt invázných nepôvodných druhov rastlín vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) a rastlín rod pohánkovec (*Fallopia* sp.) uvedených v prílohe č. 1 k nariadeniu vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky (ďalej len „národný zoznam“) a výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), ktorý je podľa vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 2017/1263, ktorým sa aktualizuje zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie prijatý vykonávacím nariadením (EÚ) č. 2016/1141 podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014, invázný nepôvodný druh rastlín vzbudzujúci obavy Európskej únie.

Výsledok štátneho dozoru je popísaný v Protokole o vykonaní štátneho dozoru č.46/043/22/ID-P, č. konania 9634/46/2022-34188/2022 (ďalej len „protokol“), s ktorým bol účastník konania oboznámený dňa 14.10.2022 a mal možnosť sa k zisteniam v ňom uvedeným vyjadriť v lehote do 10 dní od doručenia protokolu. Obec Mokrá Lúka sa k zisteniam štátneho dozoru Inšpekcii v stanovenej lehote nevyjadrila. Inšpekcia dňa 02.11.2022 skončila štátny dozor oznámením č. konania 9634/46/2022-38166/2022.

Na základe vykonaného štátneho dozoru a zistených nedostatkov uvedených v protokole, Inšpekcia listom, č. konania 10768/46/2022-40255/2022 doručeným dňa 12.12.2022 oznámila Obci Mokrá Lúka začatie konania o uložení opatrení na zabezpečenie dodržiavania ustanovení zákona č. 150/2019 Z. z. podľa § 9 písm. d) v nadväznosti na § 16 ods. 15 zákona č. 150/2019 Z. z., pretože:

1) Obec Mokrá Lúka porušila zákaz uvedený v § 2 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z., ktorý ustanovuje, že invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname, je zakázané priniesť na územie Slovenskej republiky, držať, rozmnožovať, prepravovať okrem ich prepravy v súvislosti s ich eradikáciou, uvádzať na trh, používať, vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať, pestovať alebo uvoľniť do životného prostredia, tým že na pozemkoch na území obce Mokrá Lúka nechala rozmnožovať invázne nepôvodné druhy rastlín zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) a rastlín rod pohánkovec (*Fallopia* sp.), ktoré sú podľa Prílohy č. 1 národného zoznamu invázne nepôvodné druhy rastlín vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky.

2) Obec Mokrá Lúka porušila zákaz uvedený v § 2 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. v nadväznosti na článok 7 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014, ktorý ustanovuje, že invázne nepôvodné druhy uvedené v zozname Európskej únie sa nesmú úmyselne priniesť na územie Európskej únie vrátane tranzitu pod colným dohľadom, držať, a to ani v držbe so zamedzením šírenia, rozmnožovať, a to ani v držbe so zamedzením šírenia, prepravovať do Únie, z Únie, ani v rámci nej, s výnimkou prepravy do zariadení v súvislosti s eradikáciou, uvádzať na trh, používať ani vymieňať, nechať rozmnožovať, chovať ani pestovať, a to ani v držbe so zamedzením šírenia, uvoľniť do životného prostredia, tým že na pozemkoch na území obce Mokrá Lúka nechala rozmnožovať invázný nepôvodný druh rastlín netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*), ktorý je podľa vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 2017/1263, ktorým sa aktualizuje zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie prijatý vykonávacím nariadením (EÚ) č. 2016/1141 podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014, invázný nepôvodný druh rastlín vzbudzujúci obavy Európskej únie.

3) Obec Mokrá Lúka porušila ustanovenie § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. podľa ktorého je vlastník alebo správca pozemku povinný za podmienok a spôsobom ustanoveným vyhláškou Ministerstva životného prostredia č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov, odstraňovať zo svojho pozemku invázne nepôvodné druhy uvedené v národnom zozname alebo v zozname EÚ a starať sa o pozemok tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu. Porušenia uvedeného ustanovenia zákona č. 150/2019 Z. z. sa Obec Mokrá Lúka dopustila tým, že z pozemkov vo svojom vlastníctve neodstraňovala invázne nepôvodné druhy vzbudzujúce obavy Slovenskej republiky zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) a rod pohánkovec (*Fallopia* s.) a nestarala sa o pozemky vo svojom vlastníctve tak, aby sa zamedzilo ich šíreniu.

4) Obec Mokrá Lúka si neplnila povinnosti vyplývajúce z § 14 zákona č. 150/2019 Z. z., podľa ktorého má obec pri výkone samosprávy povinnosť upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. zverejnením informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín a informačného letáku podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. Obec je podľa § 14 ods. 3 zákona č. 150/2019 Z. z. povinná zverejniť informácie o miestach výskytu invázných nepôvodných druhov a informačný leták podľa § 14 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. bezodkladne po ich doručení od Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na svojom webovom sídle alebo na úradnej tabuli, ak nemá zriadené webové sídlo, a iným spôsobom v mieste obvyklým.

Obec môže podľa § 14 ods. 1 zákona č. 150/2019 Z. z. upozorňovať vlastníkov, správcov a užívateľov pozemkov na miesta výskytu invázných nepôvodných druhov a na ich povinnosti podľa § 3 ods. 2 zákona č. 150/2019 Z. z. aj na základe vlastného zistenia.

Zákon o invázných druhoch nadobudol účinnosť 01.08.2019 a jeho účelom je ustanoviť pravidlá pre prevenciu, zmiernenie a minimalizáciu nepriaznivých vplyvov introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov na biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby, ako aj na ľudské zdravie, bezpečnosť a hospodárstvo. Invázne druhy rastlín majú vďaka svojim vlastnostiam vysokú konkurenčnú schopnosť voči ostatným druhom rastlín a úspešne potláčajú ich rast a sú to nepôvodné druhy, teda druhy s prirodzeným alergickým potenciálom pre tunajších obyvateľov. Invázne rastliny majú vlastnosti, ktoré vyžadujú celospoločenský systematický a koordinovaný postup ich odstraňovania a prevencie ich šírenia. Okrem zdravotných rizík a environmentálnych dosahov na prírodu, prináša šírenie invázných druhov rastlín aj ekonomické a hospodárske straty a následne zvýšené náklady na odstránenie dôsledkov ich šírenia.

Pojem „invázny nepôvodný druh“ je definovaný v článku 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 1143/2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov ako nepôvodný druh, o ktorom sa zistilo, že jeho introdukcia alebo šírenie ohrozuje biodiverzitu a súvisiace ekosystémové služby, alebo že má na ne nepriaznivý vplyv, pričom pod pojmom „nepôvodný druh“ sa rozumie akýkoľvek jedinec druhu, poddruhu alebo nižšieho taxónu živočíchov, rastlín, húb alebo mikroorganizmov introdukovaný mimo oblasť svojho prirodzeného výskytu a pod pojmom „introdukcia“ sa rozumie presun druhu v dôsledku zásahu človeka mimo oblasť jeho prirodzeného výskytu.

Odstránenie invázných nepôvodných druhov rastlín sa musí uskutočniť v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 450/2019 Z. z., ktorou sa ustanovujú podmienky a spôsoby odstraňovania invázných nepôvodných druhov.

Vo všeobecnosti je pri odstraňovaní invázných nepôvodných rastlín potrebné brať do úvahy aký majú spôsob rozmnožovania a do akej biologickej skupiny patria, početnosť na lokalite, charakter a situovanie stanovišťa, ohrozenosť a veľkosť lokality, fázu rastu rastliny a ďalšie biologické vlastnosti druhu. Je potrebné ich odstraňovať hneď v počiatočnom štádiu ich výskytu na lokalite, keď je ich odstraňovanie najefektívnejšie. Pri druhoch rozmnožujúcich sa aj generatívnym spôsobom je potrebné zrealizovať zásah pred alebo v čase kvitnutia druhu, zásadne pred začiatkom tvorby semien.

Na území obce Mokrá Lúka bol vykonaným štátnym dozorom zaznamenaný výskyt rastlín invázneho nepôvodného druhu:

- zlatobyľ kanadská (*Solidago canadensis*) na parcele EKN č. 902 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 390/1 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 1144/1 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 1365/6 v k.ú. Mokrá Lúka,
- rod pohánkovec (*Fallopia* sp.) na parcele EKN č. 180/2 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 1336/2 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 902 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 1335 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 390/1 v k.ú. Mokrá Lúka
- netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*) na parcele EKN č. 390/1 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 1144/1 v k.ú. Mokrá Lúka, na parcele EKN č. 1365/6 v k.ú. Mokrá Lúka

Rastlinný druh zlatobyľ kanadská (*S. canadensis*) patrí medzi najviac rozšírené invázne nepôvodné druhy rastlín, nakoľko je to konkurenčne veľmi silná rastlina, ktorá potláča pôvodné druhy. Pôvodnou oblasťou výskytu tejto trvácej rastliny je Severná Amerika. Stonka dorastá do výšky 150 cm, je rovná, nerozkonárená, chlpatá. Listy vyrastajú z byle striedavo, sú kopijovité, ostro pílkovité, dĺžky 5-15 cm so šírkou do 2 cm. Na spodnej strane listov

sú vedľa hlavnej žilky pozorovateľné aj dve postranné žilky. Má vretenovitý koreň s početnými horizontálnymi koreňovými výbežkami. Súkvetie je chocholíkatá metlina, tvorená dvomi úbormi žltých kvetov s priemerom 3,8-8,5 mm. Kvitnutie prebieha v mesiacoch august až október pričom v tomto období predstavuje veľmi silný peľový alergén. Plodom je 1 mm dlhá nažka s páperím dlhým 2,5 mm, ktoré jej umožňuje pomocou vetra prekonávať veľké vzdialenosti. Zlatobyľ kanadská sa rozmnožuje prevažne generatívne. Semená dozrievajú ihneď po odkvitnutí. Majú veľmi dobrú klíčivosť aj za menej priaznivých podmienok. Zlatobyľ kanadská sa rozmnožuje aj vegetatívnym spôsobom pomocou plazivého rozkonáreného podzemku, z ktorého vyrastajú nové rastliny. K vegetatívnemu rozširovaniu dochádza aj ľudskou činnosťou pri premiestňovaní pôdy s prítomnými koreňovými podzemkami.

Zlatobyľ kanadská je povolené odstraňovať vykopávaním, aplikáciou horúcej pary, vytrhávaním, pastvou, orbou, kosením, mulčovaním, chemickým alebo kombinovaným spôsobom. Mechanické spôsoby odstraňovania musia byť uskutočňované dôsledne, pretože nedôsledné mechanické odstraňovanie je bez použitia ďalších metód neúčinné a zvyšuje sa ním nebezpečenstvo ďalšieho rozširovania rastlín. Odložené časti podzemkov, ponechané na mieste alebo vo vitálnom stave premiestnené na iné miesto, môžu veľmi ľahko regenerovať a nekontrolovateľne sa šíriť alebo opakovaným nesprávnym kosením môže dôjsť k zhutneniu porastu a rozšíreniu lokalít s výskytom invázných rastlín. U druhu zlatobyľ kanadská je doba od opelenia po dozretie semien veľmi krátka, keďže semená dozrievajú krátko po odkvitnutí. Dôležitá je schopnosť semien dozrieť na odstránenej nadzemnej časti rastliny. Z tohto dôvodu je dodržanie podmienok stanovených vyhláškou č. 450/2019 Z. z. u jednotlivých spôsobov odstraňovania veľmi dôležité. Odstraňovanie invázných nepôvodných druhov rastlín je potrebné vykonávať opakovane a dlhodobo.

Pohánkovce (*Fallopia* sp.) sú trváce, dvojdomé byliny, až 400 cm vysoké, s dlhými hrubými, rozkonáreným podzemkami. Byle sú duté, s priemerom 1-5 cm. Stredné byľové listy stopkaté, vajcovité. Súkvetie je metlina, tvorená malými bielymi (zelenobielymi, žltobielymi, vzácné ružovobielymi) drobnými kvetmi. Kvitnú od júla do septembra. Plodom je nažka. Pohánkovec japonský (*Fallopia japonica*) má listovú čepeľ 9–18 cm dlhú, na báze uťatú, chlpy na rube listov rovné, širšie ako dlhé; pohánkovec sachalinský (*Fallopia sachalinensis*) má listovú čepeľ 27–40 cm dlhú, na báze hlboko srdcovitú, chlpy na rube listov sprehybané, 12–25-krát dlhšie ako široké; a pohánkovec český (*Fallopia bohemica*) má listovú čepeľ 13–24 cm dlhú, na báze uťatú až srdcovitú, chlpy na rube listov rovné, 1–5-krát dlhšie ako široké. Pohánkovce sa rozmnožujú najmä vegetatívne. Na podzemkoch a na rozhraní stonky a podzemku sa tvoria v jeseni a začiatkom zimy adventívne podzemkové púčiky, z ktorých na jar vyrastú nové výhonky. Jarné počasie ovplyvňuje ich rast, ktorý obyčajne prebieha od polovice apríla do polovice júna, kedy dosahujú maximálnu výšku. V priebehu zimného obdobia sa listy a časť stoniek rozloží, niektoré uschnuté byle však zostávajú vzpriamené až do nasledujúceho vegetačného obdobia, čím vytvárajú ochranu novým jarným výhonkom. Môže sa rozmnožovať pomocou adventívnych koreňov, ktoré sa vytvoria za priaznivých podmienok aj na úlomkoch stonky. Rozširovanie sa uskutočňuje najmä premiestnením odlomených častí podzemkov, čo je charakteristické napríklad pri rôznych zemných prácach. Úlomky podzemkov sa môžu šíriť aj pomocou prúdiacej vody, keďže tento druh sa často vyskytuje aj ako súčasť sprievodnej pobrežnej vegetácie tokov.

Spôsoby odstraňovania *Fallopia* sp. (pohánkovec, krídlatka.) sú vykopávanie, aplikácia horúcej pary, kosenie a mulčovanie, nastielanie fóliami, chemický spôsob alebo kombinovaný spôsob odstraňovania.

Netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*) je jednoročná rastlina s dutou, holou, dužnatou, pomerne hrubou, jednoduchou alebo rozkonárenou byľou dorastajúcou do výšky až 3 metre. V spodnej časti môže byť až 5 cm široká. Listy sú dlhé až 30 cm, kopijovité, na okraji pílkovité, v dolnej časti listu žliazkaté. V dolnej časti byle vyrastajú striedavo, v hornej časti sú listy protistojné alebo rastú v praslene. Kvitne od júna do septembra veľkými ružovými kvetmi, zoskupenými v menších pazušných strapcoch. Majú silnú sladkú vôňu. Plodom je podlhovastá pukavá tobolka.

Netýkavka žliazkatá sa rozmnožuje prevažne generatívne – semenami, ktoré klíčia na jar, k osídľovaniu nových stanovišť však prispieva aj vegetatívne rozmnožovanie, hoci oveľa zriedkavejšie. V takom prípade, na úlomku rastliny (najčastejšie byle, ktorá je krehká a lámavá) sa vytvoria adventívne korene, pomocou ktorých zakorení. Keďže tento druh spravidla rastie na brehoch tokov, rozširuje sa najmä hydrochórne, tzn. semená sa dostávajú do vody, kde klesajú na dno a potom sú odplavované na nové stanovišťa spolu s pieskom a štrkom. K rozširovaniu prispieva aj človek, pretože je to často pestovaná okrasná rastlina a vynášaním odpadu, napr. zo záhradiek na brehy vodných tokov, sa vytvárajú nové ohniská pre následné hydrochórne šírenie. Vzácné je zoolochórne rozširovanie, dobre pozorovateľné je však vystreľovanie semien z jej toboliek (balistické rozširovanie) do vzdialenosti 3 až 6, 5 m. Spôsobuje to napätie pletív v tobolkách plodov, ktoré je také veľké, že už aj slabý dotyk zapríčiní ich puknutie a rozhodenie semien. Diaspóry netýkavky žliazkatkej spravidla klesnú na dno toku a ďalej sú presúvané vodným

prúdom. Nautochória (rozširovanie pomocou vody) však nehrá rozhodujúcu úlohu, pretože preschnuté semená plávajú len krátko. Diaspóry sa dostávajú na dno, kde sa váľajú spolu s pieskom a štrkom.

Pre odstránenie *Impatiens glandulifera* sa vykonáva vykopávanie, vytrhávanie, aplikácia horúcej pary, pastva, kosenie a mulčovanie, ale aj chemický a kombinovaný spôsob.

Pred vydaním rozhodnutia mal účastník konania možnosť sa oboznámiť s podkladmi pre vydanie rozhodnutia a v lehote 7 dní odo dňa doručenia tohto oznámenia bolo možné sa písomne vyjadriť k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, resp. bolo možné predložiť ďalšie dôkazové materiály, ktoré by mohli objasniť zistenie skutkovej podstaty veci. Inšpekcia súčasne účastníka konania upozornila, že ak v stanovenej lehote nepredloží vyjadrenie k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia, ani ich nedoplní, bude pri rozhodovaní v predmetnej veci vychádzať zo známych podkladov, ktoré má Inšpekcia k dispozícii. Týmto nie je dotknuté právo účastníka konania nahliadnuť do príslušného spisového materiálu v sídle IŽP Banská Bystrica.

Účastník konania sa k podkladom rozhodnutia a k spôsobu ich zistenia v stanovenej lehote nevyjadril. Inšpekcia zohľadnila v predmetnom rozhodnutí vyššie uvedené skutočnosti a taktiež súčinnosť účastníka konania počas výkonu štátneho dozoru a snahu účastníka konania o vykonanie nápravy zistených nedostatkov a je toho názoru, že skutkový stav bol náležite zistený a preukázaný, a preto bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať na Slovenskú inšpekciu životného prostredia, Inšpektorát životného prostredia Banská Bystrica odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia účastníkovi konania. Ak toto rozhodnutie po vyčerpaní prípustných riadnych opravných prostriedkov nadobudne právoplatnosť, jeho zákonnosť môže byť preskúmaná súdom.

JUDr. Denisa Masná
riaditeľka inšpektorátu

Informatívna poznámka - tento dokument bol vytvorený elektronicky orgánom verejnej moci

IČO: 00156906 Sufix: 10003

Doručuje sa

Obec Mokrú Lúka, Mokrú Lúka 2, 05001 Mokrú Lúka, Slovenská republika

Na vedomie

Po nadobudnutí právoplatnosti:

Štátna ochrana prírody Slovenská republika, Tajovského 28B, 974 01 Banská Bystrica